

Vreme: 28.07.2026 07:38

Medij: slobodnaevropa.org

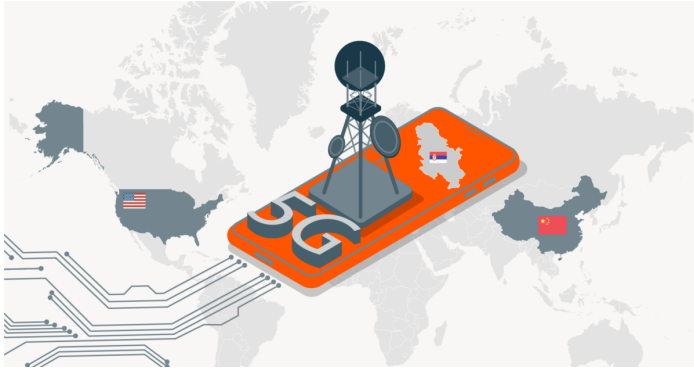
Link: <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-5g-mreza-sad-amerika-telekom-kina-huawei/33815930.html>

Autori: Iva Martinović

Teme: Evropska komisija

Naslov: Američki kredit i evropska oprema: Da li 5G udaljava Srbiju od Kine?

12128

Mreža pete generacije bežičnog interneta (5G) koju u Srbiji razvija državni operater za sada je zasnovana na opremi evropskih proizvođača, kažu u Telekomu, koji je proteklih godina u unapređenju interneta sarađivao sa kineskim tehnološkim gigantom Huawei.

Mreža pete generacije bežičnog interneta (5G) koju u Srbiji razvija državni operater za sada je zasnovana na opremi evropskih proizvođača. To za Radio Slobodna Evropa (RSE) kažu u Telekomu, koji je proteklih godina u unapređenju interneta sarađivao sa tehnološkim gigantom Huawei. Ova kineska kompanija je na crnoj listi Sjedinjenih Država zbog optužbi da njena 5G oprema predstavlja rizik od špijunaže za kinesku vladu. Ugovor o garanciji za kredit za razvoj mreže u Srbiji, koji je Telekom u maju sklopio sa američkom Uvozno-izvoznom bankom (EXIM), Vašington vidi kao moguću prekretnicu u suprotstavljanju onome što naziva malignim stranim uticajima. Aranžman je pozdravljen i na početku strateškog dijaloga SAD i Srbije sredinom jula. Američki državni sekretar Marko Rubio (Marco) i srpski šef diplomatije Marko Đurić poručili su u zajedničkoj izjavi da se uvođenjem 5G mreže "uz korišćenje pouzdanih dobavljača" unapređuje bezbednost komunikacionih sistema Srbije. I dok za Vašington kineske kompanije nisu pouzdani dobavljači, u srpskom Telekomu navode da aranžman sa američkom bankom "nema nikakvih restriktivnih klauzula". Iz Ministarstva informisanja i telekomunikacija poručuju da je izbor dobavljača opreme poslovna odluka operatera, dok države Zapada uvode ograničenja ili zabrane za kineske kompanije, koje smatraju rizičnim po nacionalnu bezbednost. Ukazujući da je reč o pitanju koje prevazilazi telekomunikacije, konsultant iz oblasti geopolitike i bezbednosti Nikola Lunić ocenjuje da je Srbija na testu. "Da li pripada bezbednosnoj arhitekturi Zapada ili ostaje čvorište kroz koje prolaze i kineski i ruski interesi", ističe Lunić. Iz State Departmenta za RSE navode da su kritične tehnologije najbezbednije "ukoliko se svuda koriste pouzdani dobavljači". "Nastavićemo da ukazujemo našim partnerima i saveznicima da učešće nepouzdatih dobavljača, kao što su Huawei i ZTE u 5G mreži, ili kontrola nad njom, nosi neprihvatljive rizike po nacionalnu bezbednost, kritičnu infrastrukturu, privatnost i ljudska prava", saopštio je portparol State Departmenta. Američke institucije su i Huawei i ZTE (Zhongxing Telecommunication Equipment) proglasile pretnjom po nacionalnu bezbednost, što obe kompanije odbacuju. Ove kineske firme nisu odgovorile na pitanja RSE, dok je Huawei godinama prisutan u različitim projektima u Srbiji. Među njima su i sistemi "pametnih gradova" i masovnog nadzora, što je zbog tehnologije prepoznavanja lica i rizika od zloupotrebe podataka izazivalo zabrinutost i u delu javnosti u zemlji. Uvođenje 5G mreže u Srbiji počelo je krajem 2025, u vreme kada su zapadne vlade uvele različite restrikcije na korišćenje Huawei tehnologije zbog pitanja nacionalne bezbednosti. Mreža danas funkcioniše u nekoliko gradova u Srbiji, a razvijaju je Telekom, operater u većinskom državnom vlasništvu, i dva privatna operatera - Yettel i A1. Mreža je unapređenje njenih prethodnica: 1G, 2G, 3G i 4G. Omogućava brži protok podataka, veću pokrivenost i povezivanje velikog broja uređaja istovremeno. U idealnim uslovima, brzine mogu dostići više gigabajta u sekundi, što omogućava brže preuzimanje velikih fajlova, kvalitetniji striming bez čekanja da se video "učita" i mrežni gejming bez kašnjenja. Značajna je za napredak na poljima veštačke inteligencije, robotike, telemedicine i drugih oblasti. Komercijalno je lansirana 2019. u Južnoj Koreji, a potom je usledilo širenje na ostatak sveta. Iste godine uvode je SAD i Kina, dok u Rusiji još nije pokrenuta na nacionalnom nivou. Većina evropskih

Vreme: 28.07.2026 07:38

Medij: slobodnaevropa.org

Link: <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-5g-mreza-sad-amerika-telekom-kina-huawei/33815930.html>

Autori: Iva Martinović

Teme: Evropska komisija

Naslov: Američki kredit i evropska oprema: Da li 5G udaljava Srbiju od Kine?

zemalja počela je uvođenje tokom 2020. i 2021. U razvoju prethodnih generacija mreža, Telekom se oslanjao na opremu Huawei-ja, sa kojim je 2017. potpisao strateški sporazum o nastavku izgradnje infrastrukture za širokopojasni internet. Ugovor o garanciji za kredit od 50 miliona dolara sa američkom EXIM bankom otvara pitanje da li se državni operater priključuje brojnim zapadnim kompanijama koje su prekinule saradnju sa kineskim gigantom. U Telekomu na to pitanje ne odgovaraju. Za RSE navode da je njihova 5G mreža za sada zasnovana na opremi švedske tehnološke kompanije Ericsson i finske Nokia-e. Dodaju i da ugovor sa američkom bankom podrazumeva povoljno finansiranje za projekte američkih tehnoloških kompanija Juniper i Cisco. "U budućnosti planiramo da ovaj aranžman proširimo i na ostale američke proizvode koje koristimo", kažu u Telekomu, i podsećaju da sličan ugovor imaju i sa Evropskom investicionom bankom. Nisu potvrdili da su se, uz druga dva operatera, obavezali da će u razvoju 5G mreže "koristiti isključivo pouzdane dobavljače". To u izveštaju o kineskom uticaju na tržištu Srbije navodi američka Uprava za međunarodnu trgovinu, uz ocenu da bi aranžman sa američkom bankom "mogao predstavljati prekretnicu za jačanje pozicije američkih dobavljača", ali i "suprotstavljanje štetnim stranim uticajima". "Za SAD, 5G jezgro nije samo telekomunikaciona mreža nego elemenat kontrole nad protokom podataka i, u krajnjoj liniji, sposobnost trećih aktera da u kriznoj situaciji utiču na funkcionisanje te infrastrukture", kaže Nikola Lunić. Kao i kod prethodnih generacija, 5G mreža se oslanja na signal koji prenose radio talasi - deo elektromagnetnog spektra - emitovani između antene ili stuba i uređaja. Bezbednosni rizici proizilaze iz njene arhitekture jer se oslanja na softver umesto na hardver, što sisteme čini podložnijim sajber napadima i krađi podataka. Široki spektar povezanih uređaja otvorio je i pitanja potencijalnog širenja nadzora. Pojavu 5G mreže pratilo je i mnoštvo teorija zavere, uključujući tvrdnje da izaziva zračenje koje utiče na zdravlje. Nijedna od tih teorija nema naučnu osnovu. U izveštaju na sajtu Uprave iz decembra 2025. piše i da Huawei ima tradicionalno snažnu poziciju među državnim kompanijama, uključujući Telekom, te da se poslednjih godina jače pozicionira i kineska kompanija ZTE. Kompanija Yettel, drugi operater koji je dobio dozvolu državnog regulatora za lansiranje 5G mreže, za RSE navodi da je razvijaju u partnerstvu sa Ericsson-om. "Godinama unazad Yettel sarađuje sa vodećim, svetskim tehnološkim kompanijama. Dobavljače bira na osnovu njihovih rezultata, inovativnosti, energetske efikasnosti, i bezbednosnih zahteva", navodi Yettel, koji je u vlasništvu češko-arapske "e& PPF Telekom Grupe". Kompanija A1 nije odgovorila na pitanja RSE, ali je međunarodna "A1 Telekom Austria Grupa", u okviru koje posluje, ranije donela odluku da za uvođenje 5G tehnologije koristi Nokia i Ericsson opremu. U Ministarstvu informisanja i telekomunikacija za RSE navode da "operateri koji pružaju 5G usluge samostalno donose poslovne odluke o izboru dobavljača u skladu sa važećim propisima". Kažu i da je u toku izrada Nacionalne procene rizika 5G mreže koja će, pored ostalog, klasifikovati dobavljače opreme po stepenu rizičnosti. "Pristup u izradi Nacionalne procene rizika zasniva se na proceni rizika, a ne na automatskom isključivanju određenih dobavljača, što je u skladu sa pristupom država članica Evropske unije i primerima dobre prakse", navode u Ministarstvu. Dodaju i da će procenjivati stepen diversifikacije dobavljača 5G opreme, u cilju smanjenja zavisnosti od pojedinačnih proizvođača i povećanja otpornosti mreža. U Ministarstvu podvlače i da u ovom procesu "prate međunarodnu praksu i preporuke, uključujući i aktivnosti Evropske unije i drugih međunarodnih partnera". "Saopštenje o usklađenosti sa evropskom praksom je diskurs namenjen Briselu i Vašingtonu, sastanak sa Huawei-jem je paralelna stvarnost namenjena održavanju odnosa sa Pekingom", kaže konsultant iz oblasti geopolitike i bezbednosti Nikola Lunić. Podseća na susret ministra informisanja i telekomunikacija Borisa Bratine sa predsednikom za globalne vladine poslove kompanije Huawei Tomijem Žouom u martu u Barseloni. Prema saopštenju ministarstva, tada su "razmenjena mišljenja o razvoju 5G mreža, saradnji u oblasti pametnih gradova, veštačke inteligencije i sajber bezbednosti". "Takva metodologija bez koordinacije je upravo ono što Srbiju čini nepredvidivim partnerom", ocenjuje Lunić. "Srbija dakle ne bira, već pokušava da zadrži oba koloseka saradnje istovremeno", dodaje. Kao kandidat za članstvo, Srbija ima obavezu i usklađivanja sa zakonodavstvom EU. Zakon o elektronskim komunikacijama, koji je usvojen 2023, u skladu sa EU propisima, uvodi detaljnije obaveze kada je reč o bezbednosti mreža. Dve godine kasnije, usvojena je i uredba koja propisuje obaveze za operatere i dobavljače opreme u upravljanju rizicima, bezbednosti 5G mreža i diversifikaciji dobavljača. U Telekomu za RSE navode da će se u razvoju 5G mreže "truditi da budu usaglašeni sa pravcima razvoja i preporukama Evropske unije". Kako bi ublažila bezbednosne rizike, Evropska unija je 2020. donela paket mera (EU 5G Clean Toolbox) koji postavlja stroge kriterijume za odabir i proveru dobavljača. Iako dokument eksplicitno ne navodi kineske kompanije, Evropska komisija je 2023. zvanično označila Huawei i ZTE kao dobavljače koji predstavljaju veći bezbednosni rizik u odnosu na druge 5G proizvođače. Tadašnji komesar za unutrašnje tržište EU Tijeri Breton (Thierry Breton) pozvao je sve države članice koje to još nisu učinile da bez odlaganja uklone ove kompanije iz svojih nacionalnih mreža. Huawei je poziv ocenio kao "politički potez" i odbacio navode da kompanija predstavlja bezbednosni rizik. Potpuno

Vreme: 28.07.2026 07:38

Medij: slobodnaevropa.org

Link: <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-5g-mreza-sad-amerika-telekom-kina-huawei/33815930.html>

Autori: Iva Martinović

Teme: Evropska komisija

Naslov: Američki kredit i evropska oprema: Da li 5G udaljava Srbiju od Kine?

uklanjanje Huawei i ZTE opreme iz mreža do danas je završilo nekoliko evropskih država, dok je većina i dalje u procesu tranzicije. Zamena opreme pokazala se kao skup i tehnički složen proces, zbog čega mnoge zemlje pomeraju rokove. Na zabranu 5G mreže koju isporučuju neprovereni dobavljači, Srbija se obavezala i Vašingtonskim sporazumom iz 2020, ali su zvaničnici u Beogradu poručivali da u dokumentu ne piše da ne može da se koristi kineska oprema. Iste godine SAD su pokrenule i inicijativu "The Clean Network" sa ciljem zaštite mreža od dobavljača iz zemalja koje ne poštuju principe digitalne privatnosti i ljudskih prava. Inicijativu je, prema podacima State Departmenta, podržalo više od 50 zemalja sveta i preko 180 telekomunikacionih operatera. Za razliku od Kosova, Albanije i Severne Makedonije koje su sa SAD potpisale Memorandum o 5G bezbednosti, Srbija se nije zvanično priključila inicijativi. To nije učinila ni Crna Gora, u kojoj 5G mrežu razvija i srpski Telekom koji je vlasnik operatera m:tel. Iako je Ambasada SAD u Sarajevu pozivala institucije da podrže "The Clean Network", inicijativi se nije priključila ni Bosna i Hercegovina, jedina država Zapadnog Balkana koja još uvek nema komercijalnu 5G mrežu. Kineski Huawei ostaje izvođač, dobavljač i partner sa kojim institucije u Srbiji sarađuju u nizu projekata. U susretu sa predstavnicima ove kompanije u julu 2025, predsednik Aleksandar Vučić je kao posebnu izdvojio saradnju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova (MUP). Huawei sa MUP-om od 2017. razvija projekat "Bezbedan grad" u okviru kojeg je isporučio oko 1.000 kamera za video nadzor opremljenih tehnologijom za prepoznavanje lica. Sve informacije o projektu označene su kao tajne. Kina je, uz druge države, i partner Beograda u razvoju veštačke inteligencije (AI), što je potvrđeno i 16. jula u Šangaju kada je Srbija sa tom zemljom potpisala sporazum o osnivanju Svetske organizacije za saradnju u oblasti AI (WAICO). "Takva politika Beograda je održiva sve dok zapadni partneri procenjuju cenu tolerisanja u odnosu na cenu raskida. Ali frazeologija sa 'pouzdanim dobavljačima' ukazuje da ta tolerancija ima granicu - i da se ona upravo testira", ocenjuje Nikola Lunić. Sporazum o osnivanju WAICO potpisalo je ukupno 29 zemalja, među kojima su i Rusija i Belorusija. Da li Huawei izlazi iz posla sa Telekomom? Sa kim sarađuju privatni operateri? Državna procena 5G rizika i susreti sa kineskim partnerima Šta propisuju EU mere? Obaveza iz Vašingtonskog sporazuma Nastavak saradnje sa Kinom

